

Vlaams
Parlement

ingediend op **1937** (2018-2019) – Nr. 1
26 maart 2019 (2018-2019)

Voorstel van resolutie

van Kathleen Krekels, Jan Durnez, Franc Bogovic, Kris Van Dijck,
Jamila Hamddan Lachkar en Koen Daniëls

betreffende de detectie, ondersteuning en begeleiding
van zeer makkelijk lerende en
(uitzonderlijk) hoogbegaafde leerlingen

TOELICHTING

In ons Vlaamse onderwijs streven wij naar gelijke kansen voor iedereen. Dit wil zeggen dat iedere leerling die in het Vlaamse onderwijs instapt de kans moet krijgen om zijn/haar talenten en binnen zijn/haar capaciteiten te ontwikkelen.

Vanuit de historische opbouw van ons Vlaamse onderwijs in een gewoon en een buitengewoon onderwijs voert de overheid en voeren de scholen een consequent zorgbeleid voor alle kinderen die een zorgondersteuning in het leerproces nodig hebben: er gaan heel wat middelen naartoe, er zijn bijscholingen voor de leerkrachten, er zijn ondersteuningsnetwerken en er is aangepast onderwijs. We beschikken echter niet over deze kennis voor wie een hoger IQ (intelligentiequotiënt) heeft of zeer makkelijk leert. We voorzien voor deze leerlingen geen bijzondere middelen, tenzij een individuele leerkracht of school zich om deze leerlingen bekommert of wanneer het kind een tweede leerstoornis heeft of de diagnose andere leerstoornis krijgt. Daarom willen we ertoe oproepen dat de scholen in hun zorgbeleid een apart punt opnemen voor ZMAL- (zeer makkelijk lerende), HB- (hoog begaafde) en UHB- (uitzonderlijk hoogbegaafde) leerlingen. Op die manier zal men bewuster in staat zijn deze leerlingen te detecteren en een gepaste ondersteuning te voorzien.

Een (uitzonderlijk) hoogbegaafd kind lijkt voorbestemd te zijn om een gelukkig en succesvol leven te leiden. Echter, door hun levenservaring en vooral door hun verwerkingssnelheid van prikkels komen ze gebeurtenissen tegen waardoor ze problematieken kunnen ontwikkelen. Deze problematieken bestrijken het volledige spectrum van minder zwaar naar heel zwaar. Om dit uitgebreide spectrum te kunnen overbruggen, is het noodzakelijk dat we binnen het draagvlak van onderwijs inzetten op 'talentenontwikkeling' om hun potentieel ten volle te ontwikkelen.

Binnen het onderwijs is het zeer belangrijk dat een leerling met hoogbegaafde kenmerken zo vroeg mogelijk wordt gedetecteerd. Reeds in de kleuterklas kan de kleuterleidster zien dat dit kind beter rijmt, sneller puzzelt, andere mopjes vertelt en een ander taalgebruik heeft. Wanneer deze vaststelling de juiste kanalen doorloopt, kunnen we zeer vroeg met dit kind aan de slag zodat noch verveling, noch afhaken voorvallen.

Eerst moeten we de kennis over het hoogbegaafdzijn en de omgang met deze leerlingen in de eerstelijnszorg op school delen.

Ten tweede moeten we meer kennis en opleiding inbrengen in de tweedelijnszorg. Het inzetten op deze kennis dient te gebeuren op het niveau van de lerarenopleiding maar evengoed op niveau van het prioritaire nascholingsaanbod. Daarnaast is het creëren van een platform waar deze kennis, zowel virtueel als via rechtstreeks contact, gedeeld en omgezet kan worden naar toepassingen in de praktijk, een absolute must.

Ten derde tekenen we een beleid uit met extra middelen voor leerpsychologische kenmerken zoals ZMAL en (U)HB. Zo krijgen scholen meer ruimte binnen hun werkingsmiddelen en omkadering om in te zetten op een zorgbeleid voor alle leerlingen.

Ten vierde moeten we zoeken naar een setting waarbij leerlingen die een dergelijk zware problematiek hebben opgebouwd waardoor de school hen niet kan helpen of die een dergelijke ontwikkelingsvoorsprong hebben dat de schoolse structuur voor hen geen soelaas biedt, toch aan leren kunnen toekomen om zo hun eigen talenten te ontwikkelen op het niveau en de snelheid die hen het best ondersteunt.

We vestigen nog even de aandacht op de uitzonderlijk hoogbegaafde en profoundly gifted leerlingen. Uitzonderlijk hoogbegaafden en profoundly gifted (PG) leerlingen beschikken over zo'n grote verwerkingssnelheid dat de school de leerling onmogelijk kan bieden wat het kind nodig heeft om tot ontwikkeling en leren te komen. UHB- en PG-leerlingen hebben een cognitieve input nodig die het huidige onderwijssysteem hen onvoldoende kan geven, dit zowel op het gebied van volume als voortgang.

Tevens worden deze UHB- en PG-leerlingen ook door het systeem geremd in hun groeicapaciteiten. Ze kunnen pas op een bepaalde leeftijd naar een volgende niveau onderwijs: op 2,5 jaar naar de kleuterschool, op 5 jaar naar de lagere school, op 9 naar de secundaire school en op 15 naar het hoger onderwijs. Ze kunnen ook alleen maar overstappen naar een hogere graad als zij voor de volledige examenreeks van de lagere graad geslaagd zijn.

Ook in de centrale examencommissie worden deze UHB- en PG-leerlingen geremd: zij kunnen slechts naar een volgende graad overgaan als het examen voor het vorige niveau volledig is afgelegd. Door de asynchrone ontwikkeling van de (U)HB-leerlingen en door de hindernissen of barrières (embodio's) kan het zijn dat een kind hoogbegaafd is en dus uiterst goed scoort op wiskundig en wetenschappelijk vlak, maar in Frans bijvoorbeeld minder presteert. Door een doorgedreven training in de kinderjaren kan het oplossen van die barrières wel worden getraind, maar dat vergt tijd, tijd die een HB-kind beter in zijn sterke portefeuille meeneemt.

Het voorstel van resolutie strekt er bijgevolg toe om een kader te ontwikkelen voor alle hoogbegaafde leerlingen waarin detectie, kennis, delen van informatie en mogelijkheden creëren tot het uitwerken van een beleid op schoolniveau centraal staan, naast het uitwerken van een speciaal kader om een aangepast leerplan te kunnen bekomen.

Kathleen KREKELS
Jan DURNEZ
Franc BOGOVIC
Kris VAN DIJCK
Jamila HAMDDAN LACHKAR
Koen DANIELS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op volgende bronnen:
 - 1° Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 – XIV. Onderwijs – Kwaliteit en vereenvoudiging, p. 97 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014, nr. 31/1);
 - 2° de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 133/1);
 - 3° het Vlaams Actieplan Geestelijke Gezondheid – Strategisch plan 2017-2019, p. 15 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1117/1);
 - 4° Vlaamse Onderwijsraad, Themazetting praktijkgerichte reviews 2018, advies op eigen initiatief, 22 maart 2018, p. 3-4;
 - 5° David Lubinsky, Rose Mary Webb, Martha J. Morelock and Camilla Persson Benbow, department of Psychology and Human Development, Vanderbilt University, in: *Journal of Applied Psychology*, 2001, Vol. 86, nr. 4, p. 718-729;
 - 6° Heiner Rinderman en James Thompson, Cognitive Capitalism: the effect of cognitive ability on wealth, as mediated through schientific achievement and economic freedom, publicatie in *Psychological Science* 20110502;
 - 7° onderzoek door GfK Intomart in opdracht van het Nederlandse Ministerie van OCW, 2014;
 - 8° Help, mijn kind heeft 100%. Hoogbegaafdheid is géén luxeprobleem, interview in *Knack*, 24 juni 2015;
 - 9° Carla Vreys, Gilles Ndanjo Ndungbogun, Tessa Kieboom & Kathleen Venderickx (2017): Training effects on Belgian preschool and primary school teachers' attitudes towards the best practices for gifted children, *High Ability Studies*;
 - 10° Studiekenmerken HB-kinderen – Exentra en U Hasselt – dia Kathleen Venderickx;
- overwegende:
 - 1° de gesprekken met verschillende actoren en stakeholders: ouders van hoogbegaafde kinderen, directeurs van scholen met een in verhouding groot aantal hoogbegaafde leerlingen, oprichters van advies- en begeleidingsbureaus rond hoogbegaafdheid, oprichters van expertisecentra, hoogleraren, initiatiefnemers van collectief huisonderwijs, en experts, opleiders en talentenbegeleiders uit Nederland;
 - 2° dat in de lerarenopleiding er te weinig structurele aandacht is voor de thematiek van hoogbegaafdheid en de begeleiding van deze leerlingen;
 - 3° dat de hoogbegaafdheid van een kind reeds vroeg detecteerbaar is in de kleuterschool en dit dus het tijdstip is waarop het hoogbegaafd zijn kan worden vastgesteld om preventief met deze leerlingen aan de slag te gaan;
 - 4° dat 16% van de leerlingen zeer makkelijk lerend (13,6%) of hoogbegaafd (2,3%) is;
 - 5° dat ruim 25% van alle leerlingen en meer dan de helft van de groep zeer makkelijk lerende en hoogbegaafde leerlingen aangeeft zich vaak te vervelen in de klas omdat ze de leerstof te gemakkelijk vinden of deze te vaak onnodig moeten herhalen en dus extra leerstof of extra aandacht vragen;
 - 6° dat binnen de groep hoogbegaafde leerlingen er leerlingen zijn die uitzonderlijk hoogbegaafd of 'profoundly gifted' zijn, voor wie de school onvoldoende antwoord kan bieden op hun noden wegens de extra grote verwerkingssnelheid van deze kinderen. Ook zijn zij onderhevig aan een beperkende regelgeving over de overgangen en leeftijden;

- 7° dat iedere leerling het recht heeft op onderwijs dat hem/haar volgens zijn of haar talenten zoveel mogelijk uitdaagt en waar deze leerling zo goed mogelijk scoort, ook het 'slimste kindje van de klas';
 - 8° dat uit de Pisa-rapporten van 2015 blijkt dat de best scorende groep leerlingen een terugval kent;
 - 9° dat het extra begeleiden van hoogbegaafde leerlingen zal leiden tot een toename van cognitieve vaardigheden;
 - 10° dat het vroeg vaststellen van ontwikkelingsvoorsprong en hoogbegaafdheid ertoe zal bijdragen dat de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen sneller en preventiever kan worden aangepakt en dat de curatieve behandelingen op latere leeftijd daarmee gaan verdwijnen;
 - 11° dat de mensen op de onderwijsvloer voldoende kennis en ondersteuning moeten krijgen om met hoogbegaafde leerlingen aan het werk te kunnen gaan;
 - 12° dat het leren hanteren van flexibele werkvormen door de leerkrachten in het kader van hoogbegaafdenwerking ook de andere leerlingen ten goede zal komen;
 - 13° dat de scholen de mogelijkheid moeten krijgen zich zo te organiseren dat hoogbegaafde leerlingen volgens hun niveau kunnen ontwikkelen en leren;
- vraagt de Vlaamse Regering:
- 1° een duidelijke omschrijving te formuleren over de begrippen:
 - a) zeer makkelijk lerende en hoogbegaafde leerling: de leerling die mits aanpassingen het gewoon onderwijs kan volgen;
 - b) uitzonderlijk hoogbegaafde en profoundly gifted leerling: de leerling die een aparte aanpak binnen het onderwijs vraagt;

Deze omschrijving vormt de basis binnen het onderwijsveld om tot juiste afspraken te komen over begeleiding en aanbieden van kansen aan deze leerlingen;

- 2° in te zetten op kennis over hoogbegaafdheid en het omgaan met hoogbegaafden via de lerarenopleiding en opleidingen gelinkt aan onderwijs zodat vroegdetectie van hoogbegaafdheid mogelijk wordt;
- 3° gedurende de eerstvolgende drie mogelijke schooljaren de prioritaire nascholing over het hoogbegaafd zijn en de begeleiding van deze leerlingen vast te leggen;
- 4° het oprichten van één nieuw of het uitbreiden van een bestaand platform om kennis rond hoogbegaafdheid te delen en om te zetten naar praktijkgericht materiaal of organisatie;
- 5° te overwegen om daartoe bijkomende middelen te voorzien op basis van leerpsychologische kenmerken van leerlingen;
- 6° om in de taken die behoren tot leerlingenzorg expliciet ZMAL, HB en UHB op te nemen;

7° te bekijken of de nieuwe regelingen kunnen worden vastgelegd in een geëigend kader voor hoogbegaafde leerlingen waarbij flexibele leerlingentrajecten kunnen worden ondernomen waar ook andere leerlingen baat kunnen bij hebben:

- a) waarbij aanpassingen aan het onderwijsplan en de centrale examencommissie kunnen worden ingeschreven en toegestaan;
- b) waarbij bepaald wordt welke documenten de hoogbegaafde leerlingen moeten kunnen voorleggen om een aanvraag in te dienen;
- c) waarbij de beroepsmogelijkheden tegen de beslissing van de klassenraad worden vastgelegd;
- d) waarbij wordt bepaald of en welke actoren binnen en buiten het onderwijsveld kunnen betrokken worden om aanvragen tot aanpassing van het onderwijsplan te evalueren en toe te staan of af te keuren.

Kathleen KREKELS
Jan DURNEZ
Franc BOGOVIC
Kris VAN DIJCK
Jamila HAMDDAN LACHKAR
Koen DANIELS